

İSTANBUL
KÜLTÜR
SANAT
VAKFI

İKSV

MÜZİK

49. İSTANBUL
MÜZİK FESTİVALI
18 AĞUSTOS -
16 EYLÜL 2021

“SAHNEDE İSYAN”

“LA SCÈNE RÉVOLTÉE”

UFUK & BAHAR DÖRDÜNCÜ

UFUK & BAHAR DÖRDÜNCÜ piyano ikilisi piano duo
FABRICE ARAGNO film

İstanbul Kùltür Sanat Vakfı

49. İstanbul Müzik Festivali'nin

gerçekleştirilmesine büyük destek sağlayan

TC Kùltür ve Turizm Bakanlığı'na teşekkür eder.

The Istanbul Foundation for Culture and Arts

would like to thank the Ministry of Culture and Tourism,

whose contributions have made

the 49th Istanbul Music Festival possible.

KATKILARIYLA

WITH THE CONTRIBUTION OF

**T.C. KùLTÜR VE TURİZM
BAKANLIğI**

Kùltür ve Turizm Bakanlığı'nın desteği ile hazırlanan bu projenin içeriği hiçbir surette Kùltür ve Turizm Bakanlığı'nın görüşlerini yansıtmamakta olup, içerik ile ilgili tek sorumluluk İstanbul Kùltür Sanat Vakfı'na aittir.

Istanbul Kùltür Sanat Vakfı,

Sahnede İsyân konserinin gerçekleştirilmesindeki değerli katkıları için

*Gösteri Sponsoru Enka Vakfı'na ve değerli işbirliği için Saint Benoît Fransız Lisesi'ne
teşekkür eder.*

Istanbul Foundation for Culture and Arts

would like to thank the Performance Sponsor Enka Vakfı for their support and

*Saint Benoît French High School for their kind collaboration towards the realisation of
La Scene Révolteé concert.*

*Bu yıl sanatçılarımıza, adlarına fidan dikerek teşekkür ediyoruz.
Festival sahnelerini onurlandıran her bir sanatçı için fidan bağışında bulunuyor,
sanatçılarımıza bağış sertifikalarını sahnede bizzat takdim ediyoruz.*

*This year, we thank our artists by planting trees on their behalf.
For each artist honouring the festival stage, we donate saplings and
personally present their donation certificates on the stage.*

“SAHNEDE İSYAN” “LA SCÈNE RÉVOLTÉE” UFUK & BAHAR DÖRDÜNCÜ

UFUK & BAHAR DÖRDÜNCÜ piyano ikilisi piano duo
FABRICE ARAGNO film

01.09.2021	Saint Benoît Fransız Lisesi Büyük Avlu
ÇA WE 20.00	Saint Benoît French High School Courtyard

Claude Debussy

Bir Faun'un Öğleden Sonrası Üzerine Prelüd, L 86
Prelude to the Afternoon of a Faun, L 86

I. Très modéré

SÜRE DURATION: 10'

Claude Debussy

Les Jeux, L 133

SÜRE DURATION: 17'

Igor Stravinsky

Bahar Ayini

Rite of Spring

I. L'adoration de la terre (Yeryüzünün tapınışı):

— *Introduction* (Giriş): *Lento*

— *Les augures printaniers* (Baharın müjdecileri): *Tempo giusto*

— *Danse des adolescentes* (Bakirelerin dansı)

— *Jeu du rapt* (Kaçırılış oyunu): *Presto*

— *Rondes printanières* (Bahar rondo'ları): *Tranquillo*

— *Jeux des cités rivales* (Rakip kentlerin oyunları): *Molto allegro*

— *Cortège du Sage* (Bilgenin gelişi)

— *Adoration de la terre - Sage* (Yeryüzünün tapınışı-Bilge):

Lento

— *Danse de la terre* (Yeryüzünün dansı): *Prestissimo*

II. *Le sacrifice* (Kurban):

— *Introduction* (Giriş): *Largo*

— *Cercles mystérieux des adolescentes*

(Bakirelerin gizemli halkaları): *Andante con moto*

— *Glorification de l'Elu* (Seçilmişin kutsanması): *Vivo*

— *Evocation des ancêtres* (Ataları anış): *Lento*

— *Action rituelle des ancêtres* (Ataların kutsal dansı)

— *Danse sacrée - l'Elue* (Kurban dansı-Seçilmiş)

SÜRE DURATION: 32'

Arasız 70' sürer. Lasts 70' without interval.

KONSERE DOĞRU PRE-CONCERT TALK*

19.00-19.30 SAINT BENOÎT FRANSIZ LİSESİ KÜÇÜK AVLU SAINT
BENOÎT FRENCH HIGH SCHOOL COURTYARD

DR. SUNGU OKAN İLE "RUHUN ÖZGÜR BIRAKTIĞI BEDEN:
NİJİNSKY" BAŞLIKLİ SOHBET

BY DR. SUNGU OKAN ON 'BEYOND BODY AND SOUL: NIJINSKY'

* TÜRKÇE IN TURKISH

UFUK & BAHAR DÖRDÜNCÜ

■ Günümüzün büyük Fransız piyanisti François-Rene Duchable, Ufuk ve Bahar Dördüncü için şu yorumda bulunuyor: “Eksiksiz bir teknikle donatılmış, gayretli çalışan, bize canlı ve hayal gücüyle dolu yorumlar sunan iki piyanist.”

Ufuk ve Bahar Dördüncü’de, uzun zamandır birlikte olmanın sağladığı uyum ve buna eklenen sıradışı tekniğin büyüsü, hemen hissediliyor. Özellikle Fransız müziğiyle kurdukları özel ilişkide, H. Datyner, D. N’Kaoua, E. Vercelli ve V. Perlemuter gibi önemli pedagog ve piyanistlerle tanışıp çalışmalarının rolü kuşkusuz çok büyük. Duchable ise daha gençlik dönemlerinden itibaren Dördüncülerin yeteneğine duyduğu inançla onlarla yakından ilgilenmiş.

Sanatçılar, Cenevre Konservatuvarı’nın yüksek bölümünü ödüllerle bitirdikten sonra, çok genç yaşta kariyerlerine başladılar. O günden itibaren çağdaş müziğe olan ilgileri ve merakları, zamanımızın ünlü bestecileriyle tanışma ve çalışmalarına yol açtı. Ufuk ve Bahar, yorumlarıyla, araştırmalarıyla ve yeni proje üretmeleriyle, 20. ve 21. yüzyıl iki piyano repertuarının zenginleşmesine yıllardır imza atıyorlar. Seslendirdikleri besteciler arasında, Stefano Gervasoni, Dai Fujikura, George Benjamin, Ivan Fedele, Heinz Holliger ve Michael Jarrell sayılabilir. Birkaç yıldır ikili, geliştirdikleri projelerle, tüm sanat dallarının aynı sahnede buluşmasını sağlamak için çaba gösteriyorlar: “Sahnede İsyan”, “Taksim”, “Aim”, “Sous La Voute Etoilée”, “Cosmic Maps” bu projeleri arasında...

Ufuk ve Bahar Dördüncü bugüne kadar, Witten, Royaumont, Archipel, Venedik Bienali, CSSP São Paulo, Ars Musica gibi pek

çok festivalde yer aldı. Cenevre’de Victoria Hall, Tokyo’da Suntory Hall, Lyon’da Salle Molière, Amsterdam’da Muziekgebouw ve Salle Ronde-Concertgebouw, Stuttgart ‘ta Liederhall, New York’ta Merkin Hall gibi prestijli salonlarda çaldılar.

Cenevre’deki dünyaca ünlü araştırma merkezi CERN’in Globe adlı sıradışı mekânında da Makrokomos Dörtlüsü ile yer alan ikili, Jurjen Hempel, Pascal Rophe, Heinz Holliger, George Benjamin gibi şeflerle ve Tokyo Senfoni; Borusan İstanbul Filarmoni, Ensemble Contrechamps, Cenevre Oda Orkestrası, Berlin Oda Orkestrası, Bilkent Senfoni, RIAS Kammerchor gibi topluluklarla aynı sahneyi paylaştılar.

Sanatçılar, konser sahnesi dışında kayıt stüdyosunda da aktif olarak çalışıyor. Çalıştıkları CD etiketleri arasında Hat-Hut ve A.K. Müzik yer alıyor. Eleştirmenler ve dinleyicilerin büyük beğenisini kazanan kayıtlarının arasında, *2 Pianists Under Soviet Rules*, *Magical Worlds of Sounds*; *Round Midnight*, *Gramophone*, *Diapason*, *Fono Forum* gibi dünyanın önde gelen klasik müzik yayınlarında övgü dolu eleştirilerle karşılandı. Ufuk ve Bahar Dördüncü, sadece müziğe olan tutkuları, teknikleri ve farklı projeleri olan piyanistler olarak tanınmıyorlar; kendilerini yakından ilgilendiren, çocuk eğitimi ve sağlığı, kadın hakları ve eğitimi gibi konulara da yardım ellerini uzatmaya önem veriyorlar. Bu yüzden, 2007 yılında Prim’enfance ve Cercle de Grange adlı vakıf kendilerine “Marraine” (koruyucu anne) olma teklifi ile gelince büyük bir heyecan ve istekle bu görevi kabul ettiler. Bu görev ve yardımlar Ufuk ve Bahar Dördüncü’nün yaşam felsefesi içinde önemli bir yer tutuyor.

Ufuk ve Bahar Dördüncü, film, müzik ve metni bir araya getiren “Sahnedeki İsyân” gibi özgün projeleriyle izleyicilerinin üzerinde derin bir etki bırakmaya devam ediyor.

■ The great French pianist F.R. Duchable depicts Ufuk and Bahar Dördüncü as two committed pianists equipped with flawless technique, delivering vigorous and evocative performances. Having played together for their entire careers, Ufuk and Bahar Dördüncü complement each other perfectly, creating a distinguished synergy, coupled with exceptional technique, breath-taking virtuosity and great creativity, evidenced in every performance.

Meeting with H. Datyner, D. N’Kaoua, E. Vercelli and V. Perlemutter has played a key role in the Duo’s affection for French music, while F.R. Duchable has closely fostered both artists’ talents with conviction since their adolescence.

The Duo’s Ankara, Geneva, Saragossa and Paris awards represent a significant aspect of their music career.

Performances at the world’s most distinguished concert halls with conductors like A. Jordan, J. Hempel, A. Shwinck, P. Rophè, etc. have been elemental to this structural integrity.

The artists have performed at the Victoria Hall Geneva, Saal Molière Lyon, the Palace of Nations in Brasilia, Suntory Hall Tokyo, Berlin Philharmonie, Dvorak Hall Prague, Merkin Hall New York, Liederhalle Stuttgart, Wittengenstein Palace in Düsseldorf and others.

Ufuk & Bahar Dördüncü have also been very active in contemporary music world, working and collaborating with names like Heinz Holliger, Steven Schick, Maurice Bourgue, Ivan Fedele, Stefano Gervasoni, Peter Ustinov, Michael Jarrell, Bernhard Lang, Nik Baertch, Erik Truffaz etc.

They have participated in festivals like, Biennale Venice, Istanbul, Amadeus, Schubertiade, Ars Musica Strasbourg, Archipel Genève, Royaumont Paris, Japon Akoyishidai, Shangai, Witten and Australia as well as in numerous music festivals in Istanbul, Izmir and Ankara in Turkey.

Ufuk & Bahar Dördüncü are regularly invited to perform with the Ankara, Izmir, Istanbul, State Symphony Orchestras, the Bilkent Orchestra, Berlin Chamber Orchestra, the Ensemble Contrechamps, the Geneva Chamber Orchestra and the Tokyo Symphony Orchestra amongst others.

In 2006 they earned great success with their CD with French music for 4 hands named *Rendez-Vous Avec l’Enfance*. One year later they published a CD with their quartet Makrokosmos, formed by two pianos and two percussions. Well known Italian composer Stephano Gervasoni’s new piece, composed specially for Makrokosmos, is also featured on this CD.

Following this recording Ufuk and Bahar Dördüncü were invited to Japan. In 2009 Hat-Hut Records Basel produced their new recording including two piano pieces of Prokofiev and Shostakovich. The CD received a very positive response

from the critics and the audience thanks to the originality of the pieces and the duo's interpretation thereof. Their last recording so far, *Brahms / Hungarian Dances*, has been released in 2010. In May 2013, Makrokosmos' CD was released at the Hat Hut record label. Early 2010 they participated in a short film project realized by famous producer Carlo Ippolito, whose music was composed by Xavier Dayer and interpreted by the Makrokosmos Quartet. The world premiere of the film, together with a live music performance, took place in the legendary Globe building of CERN (European Organization for Nuclear Research) in April 2010. Acclaimed as 'Cultural Ambassadors' of Turkey, Ufuk and Bahar Dördüncü represent their country all over the world, with highly acclaimed performances, enthusiastically received by critics and audiences alike. For their involvement in the community, Ufuk and Bahar Dördüncü have been honoured to be named patrons of the Foundation of Prim'enfance and Cercle de Grange. Throughout their original projects, such as the program 'La Scène Révoltée' combining the film, music and text, Ufuk and Bahar Dördüncü continue to impress their audience with their originality and the never-ending pursuit of the uncommon.

FABRICE ARAGNO

■ 31 Mart 1970'te Neuchâtel'de doğan İsviçreli yönetmen Fabrice Aragno, 1998'de Lozan'daki Cantonal School of Art'tan (ECAL) mezun oldu. *Dimanche*'den (Cannes Festivali Seçkisi, 1999) bu yana birçok kısa ve orta metrajlı kurmaca ve belgesel film yönetti.

Jean-Luc Godard'la çalışan kurgucu, görüntü yönetmeni, ses mühendisi Aragno, *Film socialisme*, *Les trois désastres (3D)*, *Adieu au language (3D)*, *Le livre d'image*'ın yapımcısı.

Adieu au language için ABD'de Ulusal Film Eleştirmenleri Derneği tarafından "2014 Yılı'nın En İyi Görüntü Yönetmeni" kategorisinde aday gösterilen sanatçı, Pippo Delbono'nun son üç filminin de kurgucusu ve yapımcısı.

2011'den beri, Paris'teki Grand Palais'de *Tricycle*, *La Scène révoltée*, *Breath of White*, *Suite(s) Lacustre(s)* and *Sentiments, signes, passions* gibi projelerde çeşitli film formlarıyla denemeler

gerçekleştiriyor. 2020 sonbaharında, Fondation Vaudoise pour la Culture tarafından “Prix du Rayonnement” ödülüne layık görüldü. 2021 Venedik Bienali’nde İsviçre pavyonunun *Orae* projesinin dört yazarından biri olan Aragno, Atelier de la Cinéfondation’da sunulacak ilk uzun metrajlı kurmaca-belgesel filmi *Le Lac*’i hazırlıyor.

■ Swiss filmmaker, born on 31 March 1970 in Neuchâtel. Graduated from the Cantonal School of Art (ECAL) in Lausanne in 1998. He has directed several short and medium-length fiction and documentary films since *Dimanche* (official selection Cannes Festival, 1999). Close collaborator of Jean-Luc Godard since 2002, editor, cinematographer, sound engineer, producer for *Film socialisme*, *Les trois désastres (3D)*, *Adieu au langage (3D)*, *Le livre d’image*.

Nominated by the National Society of Film Critics (USA) in the category ‘Best Cinematographer 2014’ for *Adieu au langage*. Also, editor and producer of the last three films by Pippo Delbono.

Since 2011, he has been experimenting with various film forms including *Tricycle* at the Grand Palais in Paris, *La Scène révoltée*, *Breath of White*, *Suite(s) Lacustre(s)* and *Sentiments, signes, passions*. In the autumn of 2020, he was awarded the ‘Prix du rayonnement’ by the Fondation Vaudoise pour la Culture.

He is one of the four authors of the project *Orae, experiencing the borders*, for the Swiss contribution to the Venice Architecture Biennale 2021. He is preparing *Le Lac*, his first feature-length fiction-documentary film, which will be presented at the *Atelier de la Cinéfondation* of the Cannes Film Festival 2021.

Claude Debussy

Bir Faun'un Öğleden Sonrası Üzerine Prelüd, L 86

I. Très modéré

Debussy'nin ünlü Fransız şairi Stephane Mallarmé'nin aynı adlı şiirinden esinlenerek, 1892'de yazmaya başladığı ve Raymond Bonheure'e ithaf ettiği eser, ilk kez 1894 Aralık ayında Paris'te Société Nationale konserinde seslendirildi. Debussy böylece, 19. yüzyılda Fransa'da doğan ve gelişen bir sanat akımının, empresyonizmin, müzikteki ilk büyük temsilcisi oldu. Ancak eserde, bir Faun'un öğleden sonrası canlandırılmaz. Mallarmé'nin şiirinin uyandırdığı izlenim (*impression*), dizeler arasında gizlenen anlam müzikle yansıtılır. Besteci bir olayı anlatmaya çalışmaz; bir yaz havasının ağır ve boğucu sığınının, Sicilya'daki doğanın etkisinin üzerimizdeki izlenimlerini vermeyi dener ve bu tabloya Faun ile Nimfe'leri de ekler.

Mallarmé'nin 1875'te yazdığı ve bir yıl sonra da ressam Manet'nin resimleriyle yayımlanan şiirin konusu şöyle: Bir Faun (orman ve kırların cini) öğle sığında uyanır, rüyasında gördüğü Nimfe'lerin (su perileri) etkisindedir. Bu etkiyi, çaldığı ezgiyle sürdürmek ister. Ancak anıları gittikçe kendinden uzaklaşmaktadır. Şarabın ve sıcak güneşin verdiği ağırlıkla, onları tekrar görebilmek ümidiyle yine uykuya dalar. Flütün arabesk stilde ve 9/8'lik ölçüde sunduğu, kromatik biçimde inen-çıkan tema ıssız kırların tanrısı Faun'u simgeler. Yine, genellikle su kenarlarında dolaşan güzel Nimfe'lerin çekici şarkıları ise, sirene benzeyen bir motifle sunulur. Diaghilev'in 1912'de sahneye koyduğu ve Nijinski'nin dans ettiği bale, büyük skandal yaratmış ve eserin daha çok tanınmasını sağlamıştır. (*Süre 10'*)

Claude Debussy

Les Jeux, L 133

1912'de yazdığı bir mektupta Claude Achille Debussy, Les Jeux (Oyunlar) adlı bir bale müziğini tamamladığını bildirir. Bu, ünlü balet Vaslav Nijinski'nin isteğiyle Debussy'nin hazırladığı ikinci baledir. Daha önce 1892–94 yılları arasında bestelenen, 1912 Mayıs'ında Diaghilev'in Rus Balesi tarafından sahnelenen Bir Faun'un Öğleden Sonrası Üzerine Prelüd'den sonra, Debussy son orkestra eserini yazdı. İlk kez 15 Mayıs 1913'te, Paris'te Champs-Élysées Tiyatrosu'nda Nijinski'nin librettosu ve koreografisiyle –Stravinsky'nin skandal yaratan tarihi Bahar Ayini balesinin ilk temsilinden iki hafta önce– Pierre Monteux yönetimindeki orkestra eşliğinde sahnelenen Les Jeux, Paris'te konserler de düzenleyen yayıncısı Jacques Durand'ın eşine ithaf edilmişti.

Bu ilk temsil biraz soğuk, hatta ilgisizlikle karşılandı: Biraz alkış, biraz ıslık! Bir eleştirmen ise eseri “Bay Dukas'ı anımsayış” diye nitelemişti. Debussy de Nijinski'nin koreografisinden hoşnut değildi: Yaşam boyu arkadaşı olan, İsviçreli gazeteci ve besteci Robert Godet'ye “Feci! Hatta bana Dalcroz'u (biraz halk şarkısı stiline kaçan İsviçreli besteci) hatırlatıyor. Herhalde stilize jest denilen şey bu olacak!” diye yazmıştı...

Aslında aynı yıllarda sahnelenen Ravel'in Dafnis ve Kloe, Prokofiev'in Ala et Loly, Stravinsky'nin Bahar Ayini baleleri gibi, Debussy'nin Les Jeux'sü de 20. yüzyılın dört şaheseri olarak, olağandışı büyük orkestra için yazılmıştı ve her biri, kendi ayrı tarzında modern bir anlayış gerektiriyordu. Özellikle Debussy'nin balesi, dört misli güçlendirilen tahta üfleme çalgılarıyla orkestra tınısına tümüyle yeni olanaklar sağlıyordu. Böylelikle Rus besteciler ya da Ravel'den ayrı bir tınıya ulaşan Debussy orkestrası çağdaş bestecileri de etkiliyordu.

O yıllarda devrimci olarak nitelenebilecek olan konu da “moderndi.” Alışılmamış biçimde tenis giysileri içinde, elinde raket bir erkek ve iki kadın oyuncudan oluşan dansçılar sahnede düzensiz, daha doğrusu sürekli değişen bir melodi ve ritmik stile uygun olarak kullanılan müzik eşliğinde dans ediyordu. Debussy bu eserinde müziği özellikle süreklilik

göstermeyen motifler ve yapılar olarak ele almış; birdenbire oluşan ve kaybolan unsurlarla yeni bir anlam elde etmiş, bir bakıma alternatif devamlılığa ulaşmıştır. Bu teknikle melodiyi parçalayarak dağıtmış, bu orkestral renk skandalını da çok özgürce değiştirmiş, adeta orkestrayı çoksesli bir plan uyarınca hücrelerine ayırmıştır. Böylece orkestranın klasik anlayışı, armonik seslerle, akraba biçimde gruplanan çalgılara bölünmüştür. Tını unsurlarının her biçimde kullanımı Debussy ile Webern arasındaki bazı benzerlikleri de anımsatır.

Tenis oynamaktan çok, üçlü bir flörte ilgi duyan dansçıları yansıtan ve Nijinski'nin sürüklenen koreografisiyle bale olarak pek başarı kazanamayan *Les Jeux*, konser salonlarında ilk kez 1 Mart 1914'te Colonne Konserleri'nde Gabriel Pierné yönetiminde seslendirildi. Program broşüründe ise *Les Jeux* hakkında –herhalde Debussy'nin yardımıyla kaleme alınan– bir açıklama bulunuyordu: “Kemanların tiz si minör tonika'sı (ilk ana notası) üzerine tüm gamın notalarını içeren ve bunların türlü dönüşümleriyle beliren akorun oluşturduğu, birkaç mezür süren çok ağır, yumuşak ve düşsel prelüdden sonra *scherzando* başlığını taşıyan, 3/4'lük tempoda olan ilk motif sunulur. Bu, giriş ölçülerindeki bas yaylıların figürlerinin tekrar dönüşüyle hemen kesilir. Sonra *scherzando* ikinci motifle yine belirir. Bu arada hareket başlar: Sahneye bir tenis topu düşer. Tenis giysili genç bir adam, elinde havaya kaldırdığı raketle görünür; sonra sahnenin öteki ucundan kaybolur... Meraklı ve utangaç iki genç kız belirir. Birbirlerine anlatacakları şeyler için uygun bir köşe ararlar. Birbiri ardına dans etmeye başlarlar. Birdenbire dururlar; bir yaprak hışırtısından kuşkulanmışlardır. Ağaç dalları arasından genç adam onları gözetlemektedir. Kızlar kaçmak ister ancak, erkek onları kibarca geri döndürür ve birini kendisiyle dansa ikna eder. Hatta bir öpücük çalmayı bile başarır. Diğer kız kıskançlıkla, 2/4'lük tempoda, alaycı bir dansa başlar ve erkeğin dikkatini çeker. Erkek de kızı bu kez, 3/8'lik tempoda bir vals in adımlarını göstererek dansa davet eder. Kız önce aldırılmaz, ama sonra kendini dansın büyüüne kaptırır. Bu arada yalnız kalan diğer kız uzaklaşmak ister; ancak diğeri 3/4'lük tempodaki ağırca bir pasajla onu zarifçe alıkoyar. Böylece üçü birlikte, 3/8'lik tempodaki bir dansta birleşir; giderek hızlanarak çılgın bir doruğa ulaşırlar

(3/4'lük tempodaki bölmeye tekrar dönülür). Bu anda sahneye tekrar düşen kayıp tenis topu, dansın kesilmesine ve onların kaçmasına neden olur. Başlangıçtaki prelüdün akorları tekrar duyulur; sonra da birkaç hızlı nota partisyondan kayar ve hepsi bu kadarla kalır..." (Süre 17')

— İRKİN AKTÜZE

Igor Stravinsky

Bahar Ayini

I. L'adoration de la terre (Yeryüzünün tapınışı):

— *Introduction (Giriş): Lento*

— *Les augures printanières (Baharın müjdecileri): Tempo giusto*

— *Danse des adolescentes (Bakirelerin dansı)*

— *Jeu du rapt (Kaçırılış oyunu): Presto*

— *Rondes printanières (Bahar rondo'ları): Tranquillo*

— *Jeux des cités rivales (Rakip kentlerin oyunları): Molto allegro*

— *Cortège du Sage (Bilgenin gelişi)*

— *Adoration de la terre - Sage (Yeryüzünün tapınışı-Bilge):
Lento*

— *Danse de la terre (Yeryüzünün dansı): Prestissimo*

II. Le sacrifice (Kurban):

— *Introduction (Giriş): Largo*

— *Cercles mystérieux des adolescentes*

(Bakirelerin gizemli halkaları): *Andante con moto*

— *Glorification de l'Elu (Seçilmişin kutsanması): Vivo*

— *Evocation des ancêtres (Ataları anışı): Lento*

— *Action rituelle des ancêtres (Ataların kutsal dansı)*

— *Danse sacrale - l'Elue (Kurban dansı-Seçilmiş)*

Ateş Kuşu ve Petruşka'dan sonra Stravinsky'nin bestelediği üçüncü büyük bale eseri, 1913'te İsviçre'de Clarens'da tamamladığı Bahar Ayini'dir. Ancak Stravinsky, konusunu pagan ritüellerinden alan bu baleyi daha 1910 yıllarında, Ateş Kuşu'nun partisyonu üzerinde çalışmaya başlamadan önce düşündüğünü ve birdenbire kafasında beliren bir görüntünün onu etkilediğini anılarında (*Chronique de ma vie*) yazmıştır: "Bir daire biçiminde oturan yaşlı rahipler ve bilgiler ölümüne dans

eden bir genç kızı izlemektedir; Bahar Tanrısı'nı hoşnut etmek için onu kurban ederler." Bu fikrini önce, paganizm konusunda uzman olan ressam Nicholas Roerich'e, sonra da Rus Balesi yönetmeni Diaghilev'e açar. Onların büyük şevkle yardımcı olmalarıyla, önce Pagan Rusya'dan Tablolar adıyla anılan Bahar Ayini doğar. Bu arada projenin olgunlaşmasını beklerken Ateş Kuşu'nu yazar. Bu balenin başarılı temsilinden sonra Roerich ile çalışmaya başlar; konunun planı, olaylar tespit edilir ve çalışmalar 1913 Mart'ına kadar sürer.

Bu çalışmaları ve provaları izleyen ve eserin ilk yorumunu yönetecek olan ünlü şef Pierre Monteux (1875–1964) şunları anlatır: "1912'de Rus Balesi'nin sürekli şefi olduğum günlerden birinde Diaghilev beni Monte Carlo Tiyatrosu'nun ufacak prova salonuna çağırdı. Bale o günlerde bu salonda temsil veriyordu ve Stravinsky bize, yalnız ikimize partiyonu çalacaktı. Stravinsky tüm eserin piyano düzenlemesini çalmaya başladı, çalmaktan çok –sanırım– çılgın gibiydi. Tuşlara vurdukça duvarlar uğulduyordu. Zaman zaman ayaklarını şiddetle yere vuruyor, müziğin gücünü gösterebilmek için –buna gereksinimi olmamasına karşın– arada bir yerinden fırlıyordu. Partisyonundan korkacağım yerde, Stravinsky'nin hareketlerinden şaşkınlığa uğramıştım. Sonunda, tek düşüncem bu müziğin bir skandala yol açmasıydı. Aynı içgüdüyle ondaki dehayı sezmiş, bu balenin çağın çok ilerisinde olduğunu anlamıştım. Ayrıca müzikte bu yeni, taşkın disonansın (tınının ters uyumu) mantıklı olması nedeniyle –halk kabul etmese bile– müzikçilere yeni tatlar vereceğini de fark etmiştim."

Ancak daha sonra, Stravinsky'nin neşesini oldukça kaçırın zorluklar başladı: Diaghilev grubun en ünlü dansçısı Nijinski'yi eserin koreografı olarak atadı; bu, Stravinsky'ye göre hataydı. Her ikisinin de eserin gerçekleştirilmesinde ayrı düşünceleri vardı. Stravinsky, temsilden önce 126 prova isteyen Nijinski'nin müzik yeteneğini yetersiz buluyor, ancak Diaghilev nota okuyamayan, bir çalgı çalmasını bilmeyen koreografından yana çıkıyordu. Aylarca gergin atmosferindeki provalardan sonra 28 Mayıs 1913'te, Paris'te Champs-Élysées Tiyatrosu'nda, büyük skandalla sonuçlanan ilk temsil sahnelendi.

Balenin armonik, ritmik ve çok tonaliteli yenilikleri, aşırının sınırlarını geçmiş, dinleyicileri şaşkınlığa ve ters tepkiye

yönelmişti. Alışılmışın dışında sekiz korno, beş trompet, iki kat fazla kullanılan tahta ve bakır üfleme çalgıların yanında çok güçlkle izlenebilen 1/8, 5/16 ve 11/4 gibi sürekli ritmik değişiklikler müzikseverlerin çoğunluğunu ürkütmüştü. Stravinsky müziği dansa dekoratif bir eşlik olarak almamış, tam aksine eski stile ve ilkel olan en eski köklerine korkutucu bir güçle uzanmıştı. Hele en son dans olan “Seçilmişin kurban dansı”nda bir fırtına kopmuştu: 275 mezür içinde ritim 154 kez değişiyordu. Daha önceki yaratılanlarla hiçbir ilgisi, ilişkisi olmayan bu müzik daha girişte kakhahalara, haykırırlara, tepinmelere, eşyaların havada uçuşmasına, kavgalara ve küfürlere yol açmıştı. Konser salonu bir anda bir spor salonundaki ringe dönüşmüştü. Bu durum, hem ilk sırada oturan ve şefin soğukkanlılığını izleyen Stravinsky, hem de müzikçiler için ağır bir darbe oldu. Saint-Saëns besteciyi sahtekâr olarak tanımlıyor, girişte fagotun duyurduğu Litvanya ezgisiyle alayla gülmeye başlayan Avusturya elçisini Florent Schmitt aptallıkla suçluyor, Ravel “bu bir dehanın eseri” diye bağırıyor, Debussy susmaları için halka yalvarıyordu. Eleştirilenler de acımasızdı: Fransızcadaki Sacre du Printemps (Bahar Ayini) başlığıyla ilgili kelime oyunları ile eserin adı Baharın Sacre’ı (Ayin) değil de Massacre’ı (katliam) olmalıydı diyorlardı. Yine de eserin daha sonraki yorumları olaysız geçecekti.

Çağımızın müzik yazarlarına göre “Stravinsky küçük, hatta en küçük motifleri bile dik kafalı tarzda, yorulmaz bir buluş yeteneğiyle varyasyonlarla tekrarlayarak melodik temele ulaşmıştı. Çoğunlukla tonal olmayan armoni ise orkestral renklerin çığığı ile kendiliğinden disonansa dönüşüyordu. Özellikle bu malzemelerin acımasızca gerçekleşen uyumuyla hedefine ulaşan Stravinsky böylece çığır açan bir eser yaratıyordu. Müzik tarihinde ilk kez ilkel sanat düzeyine ulaşıyor, gürültü tınıyla aynı haklara erişiyordu. Dinleyici ise, kıyaslayabileceği daha önceki bir örneği olmayan bu sanat eserinin, kendi varlığının ilkel temellerini ve kabile anlayışını yansıtmayla, inandığı uygarlığın ince koruyucu duvarını bir anda sarsabileceğinden korkmuştu.”

Bahar Ayini iki büyük bölüme ayrılır: Yeryüzünün Tapınışı ve Kurban. Partisyonda ise bu iki bölümün içeriği şöyle

belirtlmifltir: I. B6l6m: Giriş (Introduction) - Baharın m6jdecileri - Bakirelerin dansı - Kaçırılış oyunu - Bahar rondoları - Rakip kentlerin oyunları - Bilgenin gelişi - Yery6z6n6n tapınışı - Yery6z6n6n dansı. II. B6l6m Kurban: Giriş (Introduction) - Bakirelerin gizemli halkaları - Seçilmiflin kutsanması - Ataları anış - Seçilmiflin kurban dansı. Bale uygulamasında kadrosu, 300 yaşındaki bir ihtiyar, bir bilge, kurban edilmek 6zere seçilmif kızırlar, kadınlar, bilgiler meclisi, gençler ve atalardan oluşan Bahar Ayini için Stravinsky bir açıklama 6ng6rm6ř: “Bahar Ayini’nde daima kendini yenileyen doğanın en canlı atılımını, bitkilere ve evrene can veren 6z6n korkusunu ve hazzını tasvir etmek istedim. Giriş’te (*Introduction-Lento*) ince duygulu her ruhun maddenin g6c6 karşısında duyduğu korkuyu orkestraya emanet ettim. T6m giriş mezzoforte olarak tutuldu. Melodi yatay bir çizgi 6zerinde gelişir ki, bu yalnızca çalgıların k6tlesi, orkestranın yoğun dinamiğinden etkilenir. Yoksa melodi çizgisi kendiliğinden y6kselip alçalmaz. Doğanın g6zellik karşısında paniğe kapılışını, 6ęle g6neşinden kutsal bir korku duymasını, bir Pan’ın çığlığını yansıtmak istedim; bunların y6kselmesi yeni m6zikal olanaklar yaratacaktı.”

“1. B6l6mde delikanlılar çok yaşlı bir kadınla sahneye girer. Yaşlı kadın doğanın gizlerini bilmekte ve bunları delikanlılara 6ęretmektedir. İki b6kl6m koşar; kadın da değildir, hayvan da. Delikanlılar onun çevresinde toplanır; ritimleriyle Bahar’ın nabız atışlarını ilan ederler. O anda ırmaktan genç kızlar gelir ve bir daire biçiminde delikanlılarla birleşir (*Tranquillo*). Cinsiyetleri daha belli olmamaktadır; tek başına duran ama yine de birleşebilen ağaç tepelerine, bitkilere benzemektedir. Oyun arkadaşlarına yaklaşırlar; ama m6ziğin ritminden onlardan ayrılacakları hissedilir (*Molto allegro*). Bir g6vde şekillenmek isteyince yeni bir ritim gelişir. Gruplar tekrar b6l6n6r ve çatışma başlar. Bildiriler kavgaya yol açar. G6çlerini b6ylece bozuşmada ve oyunda g6sterirler. Birden yaklaşmakta olan bir t6ren alayı duyulur. Kutsal bilge, kabilenin en yaşlı rahibi gelmektedir. Herkesi b6y6k bir korku sarar. Bilge yery6z6n6 kutsar (*Lento*); kolları ve bacakları gerilmif biçimde yerde yatar ve toprakla b6t6nleşir. Onun kutsaması yeni bir tomurcuklanma için işarettir. Herkes 6rt6n6r, sonra daireler

çizerek, hiç durmadan doğadan enerjiyle fıskıran bir kaynak gibi hareket eder. Bu Yeryüzünün Dansı'dır (*Prestissimo*).”
“2. Bölüm genç kızların gölgeli bir dansıyla başlar. Giriş (*Largo*) bu dansa eşlik eden gizemli bir şarkıdır. Genç kızlar dans ettikleri rond (*Andante con moto*) ile seçilmiş çembere olarak onun dışarı çıkmasına engel olur. Seçilmiş kız, gençlerin çaldığı baharın gücünün tekrar yerine gelmesini sağlamak zorundadır. Genç kızlar, hareketsiz duran seçilmişin çevresinde dans eder (*Vivo*). Yeryüzü şimdi arınmıştır. Atalar anılır ve kutsal dans dönülerek yapılır (*Lento*). Seçilmiş tükenmiş halde yere çökerken atalar hamle yapar; açgözlü bir canavar gibi ona doğru yaklaşır, yere düşerken toprağa değmesine engel olur, onu gökyüzüne doğru kaldırır. Yok olmak ve doğada çözülmek için yeniden yaşama kavuşması gereken güç dizisi tekrar oluşmuş ve bu belirgin ritimde bütünleşmiştir.”

Aynı yıl Londra'da sahnelenen bale başarı kazandı. Ertesi yıl, 1914'te Paris'te Casino de Paris'te konser versiyonu çalınan Bahar Ayini büyük ilgiyle karşılandı. Daha sonra 3 Mart 1922'de konser versiyonu ilk kez Amerika'da Philadelphia Orkestrası'nca başarıyla seslendirildi. 1920'de balenin yeni bir koreografisini yapan Leonide Massine, seçilmiş rolünde L. Sokolova ile bu kez sahnede halkın beğenisini kazandı. 1930'da ünlü dansçı Martha Graham ile ikinci versiyonu gerçekleştirdi; 1956'da M. Orlando ile Stockholm'de üçüncü versiyonu denedi ve balenin günümüze ulaşmasına büyük katkıda bulundu.

Çağdaş bestecilerden A. Honegger'in (1892–1955) “müziğin atom bombası” olarak tanımladığı Bahar Ayini'ne 1940'larda ünlü çizgi film ustası Walt Disney de (1901–1966) el attı. Televizyonun olmadığı o yıllarda sinema yoluyla geniş kitlelere ulaşan *Fantasia* filminde Leopold Stokowsky yönetiminde –tabii Stravinsky'nin izniyle– çalınan eser yeryüzünün oluşumunu canlandırıyor; ritmik sıçramalarla, volkan patlayışlarıyla, dinazorların kanlı savaşları, gürültülü pençe vuruşlarıyla beyaz perdeye yansiyordu. Müziği halka ulaştırma konusunda çok iddialı olan Stokowsky bu nedenle Walt Disney ile birlikte çalışmış ancak sonradan, yorumlarda çok titiz olan Stravinsky'nin yakınmalarına hedef olmaktan kurtulamamıştı.

Günümüzde nitelikli orkestralar için bir denek taşı olan Bahar Ayini'ni 1988'de 16. Uluslararası İstanbul Festivali'nde Maurice Bejart Balesi'nden, 1990'da da 18. Uluslararası İstanbul Festivali'nde Martha Graham Dans Topluluğu'ndan hayranlıkla izleyen sanatseverler, konser versiyonunu da 1993'te 21. Uluslararası İstanbul Festivali'nde çağımızın en büyük müzikçilerinden birinin, Pierre Boulez'in yönetimindeki Londra Senfoni Orkestrası'ndan dinlemek mutluluğuna eriştiler. (Süre 32')

— İRKİN AKTÜZE

*İstanbul Kültür Sanat Vakfı,
49. İstanbul Müzik Festivali'nin
gerçekleştirilmesine büyük katkı sağlayan
sponsor ve destekçilerine
teşekkür eder.*

*Istanbul Foundation for Culture and Arts
would like to thank its sponsors and supporters,
whose contributions have made the
49th Istanbul Music Festival possible.*

İKSV
KURUCU SPONSOR
FOUNDING SPONSOR

**YÜKSEK KATKIDA BULUNAN
GÖSTERİ SPONSORLARI
PERFORMANCE SPONSORS
WITH HIGHER CONTRIBUTION**

TEKFEN VAKFI

**İKSV
KONAKLAMA SPONSORU
HOTEL SPONSOR**

THE MARMARA
GROUP

KATKIDA BULUNAN KURUM VE
GÖSTERİ SPONSORLARI
CONTRIBUTING INSTITUTION AND
PERFORMANCE SPONSORS

ANATOLYANALIM
ANBORSANBOI
ANATSANATSAN
ANBODITTEANBO

MEKE

bluechip[®] | creative
events

EĞİTİM DESTEK FONU SPONSORU
EDUCATION SUPPORT FUND SPONSOR

ORGANİK GROUP

TSKB

ışıklar holding a.ş.

STONELINE

KATKI SAĞLAYAN KURULUŞ
CONTRIBUTING CORPORATION

aromsa
YARATICI LEZZET ORTAĞINIZ

aktif bank
ÖZEL BANKACILIK

BERRİN ERENGÜL

ELVAN TUĞSUZ GÜVEN

EVA BARLAS

DEĞERLİ İŞBİRLİĞİ İÇİN
TEŞEKKÜR EDERİZ
ACKNOWLEDGING
THE KIND COLLABORATION OF

MEDYA SPONSORLARI
MEDIA SPONSORS

Oksijen

Bloomberg

HABER
TURK

–“Açık Radyo.”
94.9

SAĞLIK
SLOW
TIME

radyspor

ANDANTE
Türkiye'nin Müzik Kültürü Dergisi

HOME

ınbusiness

SOCRATES

ŞAMDAN
Plus

VOGUE
TÜRKİYE

EngageYa

ajandakolik
hayat kısa sanat uzun

ARTFUL
LIVING | ARTFUL
LIVING
COM.TR

cazkolik

DIKEN

gazete
duvaR.

kariyer.net

k ooplog

T24

İKSV
SİGORTA SPONSORU
INSURANCE SPONSOR

İKSV
SERVİS SPONSORLARI
SERVICE SPONSORS

Sağlık
Healthcare

Stratejik Araştırma
Strategic Research

CRM Yazılım
CRM Software Development

CRM Danışmanlığı
CRM Consulting

Mobil Uygulama Yazılım
Mobile App Development

Dijital Reklam Danışmanlığı
Digital Advertising Consultancy

İş Sağlığı ve Güvenliği Danışmanlığı
Occupational Safety and Health Consultancy

muzik.iksv.org

 [istanbulmuzikfestivali](https://www.facebook.com/istanbulmuzikfestivali)

 [muzikfestivali](https://twitter.com/muzikfestivali)

 [istanbulmuzikfestivali](https://www.instagram.com/istanbulmuzikfestivali)

İKSV Mobil

İKSV Kitaplık

#başkabirfestival
#istanbulmuzikfestivali
#iksvseveseve

*İstanbul Müzik Festivali, İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) tarafından düzenleniyor.
Istanbul Music Festival is organised by Istanbul Foundation for Culture and Arts (İKSV).*

*Programda değişiklik hakkı saklıdır.
Programme subject to change.*

İstanbul Kültür Sanat Vakfı
Istanbul Foundation for Culture and Arts
Nejat Eczacıbaşı Binası
Sadi Konuralp Caddesi No: 5
Şişhane 34433 İstanbul
T (212) 334 07 00
F (212) 334 07 02
E music.fest@iksv.org
muzik.iksv.org